

Τα απολιθώματα δεν έρχονται στο φως μόνο από τις σημερινές παλαιοντολογικές ανασκαφές: κατά το παρελθόν έχουν βρεθεί απολιθώματα ακόμη και στους προϊστορικούς χρόνους. Οι πρόγονοί μας μη γνωρίζοντας την προέλευση των απολιθωμάτων, εντυπωσιάζονταν ιδιαίτερα από τα ογκώδη και μεγάλων διαστάσεων οστά των προβοσκιδωτών. Στην προσπάθειά τους να βρουν μια λογική εξήγηση για την παρουσία αυτών των γιγαντιαίων οστών έπλαθαν μύθους γύρω από αυτά και απέδιδαν την προέλευσή τους σε σκελετικά υπολείμματα γιγάντων.

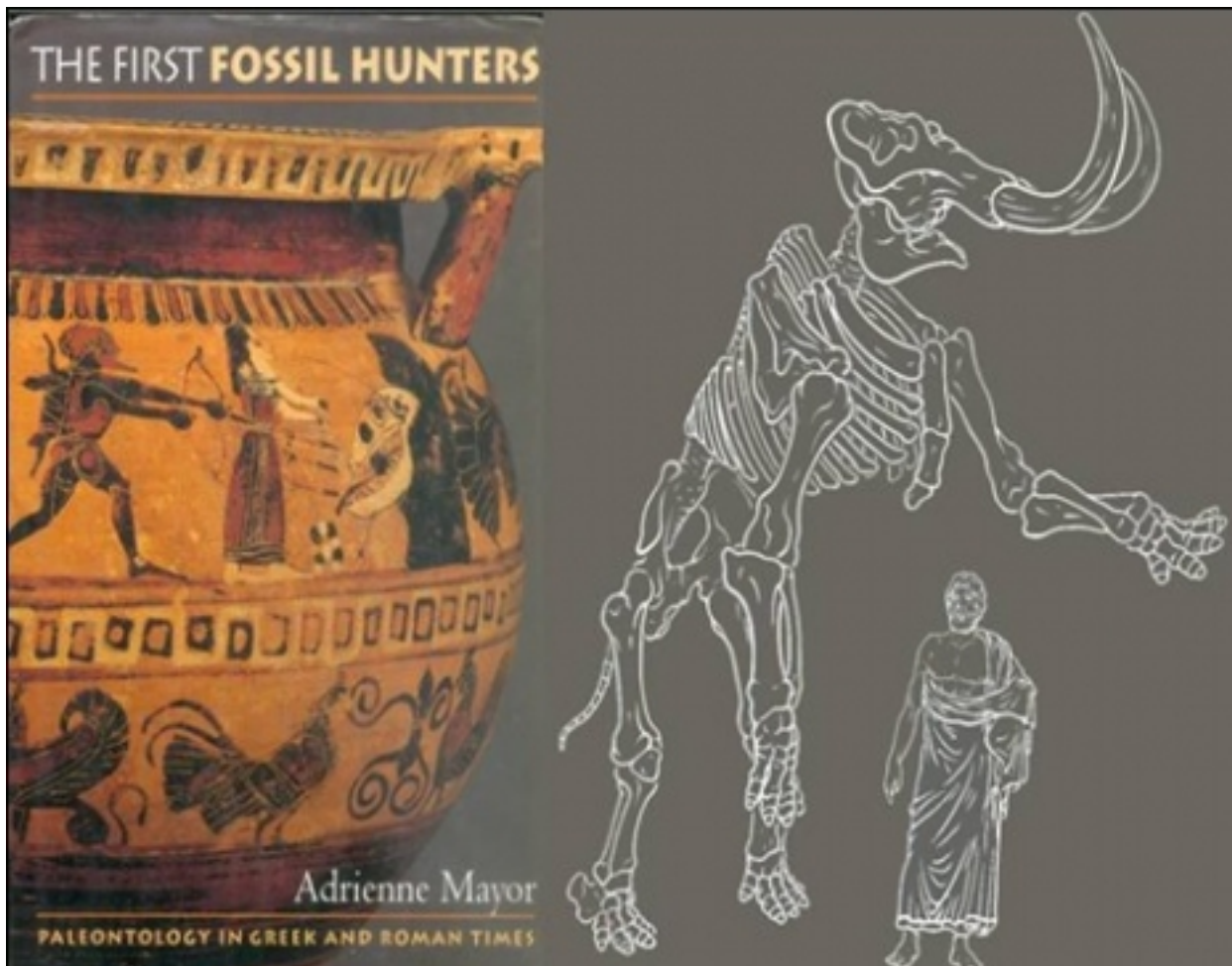

Αριστερά: στο σκίτσο φαίνεται ο τρόπος που οι αρχαίοι συσχέτιζαν τα απολιθωμένα κρανία των νάνων ελεφάντων, των ελληνικών νησιών, με τους Κύκλωπες, με αποτέλεσμα να πλάσουν το μύθο των γιγαντιαίων και μονόφθαλμων ανθρωπό-μορφων όντων (η παρέα του Μουσείου, 1989). Δεξιά: η ρινική κοιλότητα του κρανίου ενός προβοσκιδωτού, από την εμπρόσθια όψη, δίνει την εντύπωση μίας μοναδικής οφθαλμικής κόγχης (φωτογραφία από το Internet).

Ενδιαφέρον έχει η προέλευση των μυθικών Κυκλώπων και ο λόγος που οδήγησε τους αρχαίους Έλληνες να πλάσουν με τη φαντασία τους αυτά τα μονόφθαλμα μυθικά όντα. Αν παρατηρήσουμε το κρανίο ενός προβοσκιδωτού, θα διαπιστώσουμε ότι στο εμπρόσθιο τμήμα του υπάρχει μία μεγάλη οπή, η οποία γνωρίζουμε σήμερα ότι πρόκειται για τη ρινική κοιλότητα. Οι αρχαίοι βρισκόμενοι εμπρός σε ένα τέτοιο κρανίο, μη έχοντας τις σημερινές γνώσεις ανατομίας και συγκρίνοντάς το με το κρανίο ενός ανθρώπου, συμπεραίναν ότι η ρινική οπή του προβοσκιδωτού αντιστοιχούσε σε μία μοναδική οφθαλμική κόγχη. Έτσι υπέθεταν ότι τα κρανία των προβοσκιδωτών ανήκαν σε ανθρωπόμορφα, αλλά μονόφθαλμα γιγαντιαία όντα, τους Κύκλωπες, από τους οποίους ο πιο γνωστός είναι ο Πολύφημος.

Αυτή η θεωρία προέλευσης των μύθων των γιγαντιαίων κυκλώπων και άλλων μυθικών όντων επαληθεύεται αν συσχετίσουμε τις αναφορές αρχαίων συγγραφέων για την ύπαρξη αυτών των πλασμάτων, με την παρουσία απολιθωμάτων προβοσκιδωτών και άλλων ζώων σε αυτές τις περιοχές.

Υπάρχουν πάρα πολλές αναφορές τέτοιου είδους όπως αυτές του Βοκάκιου στη Σικελία και του αρχαίου περιηγητή Πausανία στη Μεγαλόπολη, που απέδωσαν τα υπερμεγέθη οστά των ελεφάντων στους Γίγαντες. Ακόμη στη Ρόδο τα οστά των νάνων ελεφάντων αποδόθηκαν από τους παλαιότερους σ' ένα ον γνωστό μέχρι σήμερα ως «ο δράκοντας της Ρόδου». Οι μύθοι είναι πολυπληθείς και χάνονται στα βάθη της ιστορίας, αλλά μερικοί ζουν μέχρι σήμερα φανερώνοντας το δέος που προκαλούσαν κατά το παρελθόν τα θαυματικά και γιγαντιαία υπολείμματα των προβοσκιδωτών που σήμερα μελετούμε και θαυμάζουμε στα μουσεία.

https://doi.org/10.1017/9781016015716.006 Published online by Cambridge University Press